

ТЪРГОВСКО ДРУЖЕСТВО РОМТЕКА ООД

Правна защита на лози и вино. Румънското и българското законодателство в лозаро-винарския сектор, в съответствие с регламентите на Европейският съюз

Документ издаден във връзка с проект „Соммилабоур“, код на проекта 16.4.2.100, ROBG 185”, проекта е финансиран от европейския фонд за егионално развитие чрез програма ИНТРРЕГ V-A Румъния - България

Издателски колектив:

Унив. Проф . Д-р. Аурел ПОПА

Унив. Проф. Д-р. Николае Джуджа

Хонорован преподавател Д-р. Феличия ТУЦУЛЕСКУ

Онеонолог Д-р. Мария Георге

Онеолог Димитър СИМЕОНОВ

Декември 2018

Съдържание

1. История на законодателните разпоредби относно отглеждането на лозя и производството на вино в Европа	2
2. Нормативни актове на Европейския съюз, които осигуряват правна защита на лозя и вино	4
3. Обща рамка на законодателните разпоредби за защита на лозя и вино	5
4. Органите за управление на виното	8
5. Регулиране на асоциативни форми в лозаро-винарския сектор	13
6. Производствен потенциал и регистър на лозята	18
7. Категории вина. Вина със защитени наименования за произход и защитени географски указания	23
8. Последици от интелектуална собственост.....	31
9. Законодателство в областта на акцизите и оправдателните документи	33
10. Заключение	38
11. Библиография	39

Правна защита на лози и вино. Румънското и българското законодателство в лозаро-винарския сектор, в съответствие с регламентите на Европейският съюз

1. История на законодателните разпоредби относно отглеждането на лозя и производството на вино в Европа

Като една от най-старите напитки, виното било рано регулирано. Най-старият закон на известното вино е издаден от римския император Домитиан, който през 92 г. издал указ, забраняващ засаждането на нови лозя в Италия, и разпоредил изкореняването на половината от лозята в римските провинции. Целта на този указ била да се подобри предлагането на храни в римските градове чрез увеличаване на производството на зърнени култури. Съществуват доказателства, които сочат, че в римските провинции доктрината на Домитиан до голяма степен е била пренебрегвана. Редът на Домитиан остава в сила за 188 години, докато императорът Пробус премахва мярката през 280. В Свещената германска империя най-старият закон е създаден през 1498 г. за борба с фалшифицирането на виното.

През 1800-те, атаката на "Phylloxera" заразяват и унищожават повечето лозя във Франция, както и в цяла Европа.. Атаката била открита за първи път в провинция Лангедок през 1863 г. и продължавала до средата на 1870-те. През този период, в резултат на унищожаването на лозята, са записани множество случаи на измами с вино, които допълват свиващото се предлагане. В резултат на това във Франция са създадени закони за борба с тези измами. Френското законодателство за виното по-късно се превръща в системата на АОС и вдъхновява общите разпоредби на ЕС.

На сегашната територия на Румъния дивите лозя (*Vitis vinifera silvestris*) датират от 7000 г. пр. Хр. От тях са извлечени много сортове, които все още растат, като например Fetească Neagră. Клавдий Елиану казал за траките, че "това беше новината, че са големи пияници". Гърците са използвали думите "да

пиеш като траки", а Помпоний Мела пише, че траките изкуствено бързали да изпият гроздето, покрито със сухи листа. Овидиу споменава, че гетите оставят виното да замръзне и най-вероятно да съсредоточи силата си. Една от най-интересните сведения за лозата и гао-даковото вино е забраната, наложена от първосвещеника Декений по време на управлението на Бурбиста (82-44 г.пр.н.е.), която обединява гетите в важно царство. "Като знак за послушание гетите са убедени да унищожат лозята и да живеят без вино", отбелязва Страбон. През 106 г., даковото царство е покорено от римляните, управлявани от император Траян Това, което Бурбиста е опитал да намали лозята, не е напълно направено. При пристигането на римляните са открити монети, на които са гравирани гроздове. Има време, когато лозарството има много сложно развитие, тъй като румънците въвеждат нови сортове лози, техники на грижа и растеж. Винопроизводството продължава да процъфтява след аурелианското отстъпление от 207 г. и дори по време на османското владичество.

А на сегашната територия на България е бил регистриран такъв указ. Хан Крум (803-814), един от най-големите български владетели, е установил дългосрочни правила за поведение. Законодателството на Крум е най-старият източник на вътрешно право и първото официално законодателство в българската история. В едно от делата, които е издал, Крум разпоредил всички лозя да бъдат изкоренени. Почти всички изследователи оспорват истинността на правния ред за ликвидирането на лозята, тъй като няма санкции за неспазването му. Също така е известно, че император Никифор I Геник (802-811) при похода си срещу България намерил в столицата Плиска големи количества вино, а след победата над него хан Крум вдигнал наздравица. По времето, когато двете държави са били под османско владичество, лозята продължава да съществува. Коранът забранява на мюсюлманите да пият вино, но турците позволяват на християнското население да произвежда и пие вино.

С придобиването на независимост от двете страни, в края на деветнадесети век производството на вино започва да се регулира. Точно както в останалата

част на Европа, законите са на първо място за санкциониране на фалшификацията на виното.

В началото на 20-ти век на територията на Румъния и България е била засегната, както и цяла Европа, от атаката на филоксера. В резултат лозарството от двете страни на Дунав е възстановено чрез сортовете, донесени от Италия и Франция, но някои местни сортове.

В периода след Втората световна война ясно се очертава национализацията на индустрията и създаването на кооперации за селскостопанско производство, като целта на новата власт е национализацията на частна земя. По същия начин бяха създадени и центровете за вино, които следват 45 години планирана икономическа система, прекъсвайки връзката между земята и нейните собственици. Лозарството се практикува централно, а производството на вино става държавен монопол. Създават се институти и изследователски центрове, но производството на вино, продукцията ще бъде количествена, без да се подчертава качеството или да се насърчават сортовете или видовете вино.

От 1990 г. насам двете страни са започнали пътя към европейската интеграция и тяхното законодателство започва да се привежда в съответствие с правилата на ЕС. Процесът се ускорява след 2007 г., когато и двете страни станат членки на Европейския съюз.

2. Нормативни актове на Европейския съюз, които осигуряват правна защита на лозя и вино

Отглеждането на лозя и производството на вино са добре регулирани в рамките на Европейския съюз. Нормативните актове се основават основно на френското законодателство в тази област. Най-важните закони и наредби в момента са:

- Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 922/72, (ЕИО) № 234/79, (ЕО) № 1037/2001 и (ЕО) № 1234/2007;

- Регламент (ЕО) № 436/2009 на Комисията от 26 май 2009 година за определяне на подробни правила за прилагане на Регламент (ЕО) № 479/2008 на Съвета по отношение на лозарския регистър, задължителните декларации и събирането на информация с цел наблюдение на пазара, придружителните документи при превоза на продукти и регистрите, които е необходимо да се водят в лозаро-винарския сектор (ОВ L 128/15 от 27.05.2009 г.);

Регламент (ЕО) № 606/2009 на Комисията от 10 юли 2009 година за определяне на някои правила за прилагане на Регламент (ЕО) № 479/2008 по отношение на категориите лозаро-винарски продукти, енологичните практики и приложимите ограничения (ОВ, L 193/1 din 24.07.2009).

- Регламент (ЕО) № 606/2009 на Комисията от 10 юли 2009 година относно определяне на някои правила за прилагане на Регламент (ЕО) № 479/2008 на Съвета по отношение на категориите лозаро-винарски продукти, енологичните практики и приложимите ограничения (ОВ, L 193/1 от 24.07.2009 г.);

- Регламент (ЕС) № 1306/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година относно финансирането, управлението и мониторинга на общата селскостопанска политика и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 352/78, (ЕО) № 165/94, (ЕО) № 2799/98, (ЕО) № 814/2000, (ЕО) № 1290/2005 и (ЕО) № 485/2008 на Съвета (ОВ L 347/549 от 20.12.2013 г.).

3. Обща рамка на законодателните разпоредби за защита на лозя и вино

В Румъния Законът за виното и виното № 164/2015 е разработен и приет в Румъния, тъй като регламентите в тази област са в съответствие с европейските норми, приети с Регламент (ЕС) №. 1.308 / 2013 на Европейския парламент и на Съвета.

Закон № 164/2015 има за цел да установи общата правна рамка за функционирането на лозаро-винарския сектор по отношение на производството, сертифицирането на произхода, маркетинга и контрола на лозаро-винарските продукти, определени в приложение №. VII, част I от Регламент на ЕС №. 1308/20.

Съгласно приложение № VII, част II вино "означава продукт, получен изключително от пълната или частична алкохолна ферментация на прясно грозде, независимо дали е пресовано или не, или от гроздова мъст", един и същ законодателен акт, включващ изброяване на характеристиките на виното, както и изброяване на различните видове вино и други лозаро-винарски продукти.

Съгласно разпоредбите на чл. 2 от Закона. 164/2015, целта на лозаро-винарския сектор е да повиши конкурентоспособността на винопроизводителите, като важна роля в тази дейност има централният публичен орган, отговарящ за изпълнението на стратегията и програмата за управление в областта на селското стопанство и производството на храни, развитието на селските райони, свързани с тях, наричан по-долу "Органът".

Това е органът, който осигурява прилагането на правната рамка и одобряването на регулациите, специфични за производството, преработката, бутилирането и етикетирването на лозаро-винарски продукти за маркетинг. В тази роля органът си сътрудничи с междупрофесионалната организация за филиалът "грозде, вино, лозаро-винарски продукти", наричана от закона O.I.P.A, както и признати организации на производители.

Правният режим за създаване на лозови насаждения варира в зависимост от района, който трябва да бъде постигнат:

- В лозарските райони, които се намират на повърхност над 0.1 час, от физическо лице / юридическо лице и се простират отвъд тази граница на съществуване, съществува само въз основа на право на засаждане / презасаждане.

- Отделно от лозарските масиви насаждения, в извънвилни местности, изграждането на лозарска масив между 0.1 и 0.5 хектара за семейна консумация се извършва само въз основа на ново право на засаждане и искане за засаждане на лозя.

▫ Създаване на насаждения масиви, по-големи от 0,5 хектара, се извършва само въз основа на проект за създаване на лозови насаждения, одобрен от териториалните звена за изследване на виното;

Закон № 164/2015 също регулира незаконните насаждения, които са площите, засадени с лозя, без право на засаждане / презасаждане или ново засаждане. Незаконните насаждения се изкореняват от собствениците за тяхна сметка и гроздето, идващи от районите, които ще бъдат изкоренени, се пускат в обращение само за дестилиране или получаване на оцет.

Съветниците с държавни инспекции за техническия контрол на виното в рамките на Органа са тези, които намират незаконността на плантацията.

В България основният закон за лозарството и винопроизводството е **Закон за виното и спиртните напитки** (*в сила от 16.09.2012 г.*, Обн. ДВ. бр.45 от 15 Юни 2012 г., изм. ДВ. бр.15 от 15 Февруари 2013 г., изм. и доп. ДВ. бр.26 от 21 Март 2014 г., изм. ДВ. бр.14 от 20 Февруари 2015г., изм. ДВ. бр.61 от 11 Август 2015г.). Оказва се, че действащият към днешна дата закон има някои съществени слабости. Идентифицирани са два типа проблеми. Едните са свързани с въвеждането на правилата на новото европейско законодателство в България и уведомяването на Европейската Комисия за предприетите мерки за прилагането му у нас при спазване на специфична процедура. Втората група проблеми са предизвикани от различни затруднения при предоставянето на административни услуги на производителите на грозде, вино и спиртни напитки (извършване на проверки и контролни и лабораторни изпитвания, издаване на разрешения, сертификати и поддържане на регистри).

Оказва се, че действащият към днешна дата закон има някои съществени слабости. Идентифицирани са два типа проблеми. Едните са свързани с въвеждането на правилата на новото европейско законодателство в България и уведомяването на Европейската Комисия за предприетите мерки за прилагането му у нас при спазване на специфична процедура. Втората група проблеми са предизвикани от различни затруднения при предоставянето на административни услуги на производителите на грозде, вино и спиртни напитки (извършване на

проверки и контролни и лабораторни изпитвания, издаване на разрешения, сертификати и поддържане на регистри). По тази причина се работи за създаване на нов закон и през 2017 година се създаде КОНСУЛТАЦИОНЕН ДОКУМЕНТ за приемане на нов Закон за виното и спиртните напитки, за да бъдат изпълнени задължения на Република България по въвеждане и прилагане на правилата на новите европейски регламенти в националното ни законодателство. Текстовете на предлаганите промените бяха обсъдени и изработени от междуведомствена работна група, включваща представители на Министерство на земеделието и храните, Изпълнителна агенция по лозата и виното, Министерство на икономиката и енергетиката, Национала и регионалните лозаро-винарски камари, Технологичния факултет на Университет по хранително-вкусови технологии - Пловдив, Агенция „Митници“, Национален институт за изследване на виното и спиртните напитки ЕООД и Асоциация на производителите, вносителите и търговците на спиртни напитки. Изработи се проект за нов Закон за вината и спиртните напитки. Проектът все още не е одобрен и обнародван и по тази причина към днешна дата в сила е Закона Обн. ДВ. бр.45 от 15 Юни 2012 г.

4. Органите за управление на виното

Един от важните елементи на законодателството на двете страни е създаването на органи за управление на този сектор.

В Румъния, за да се изпълнят задълженията, свързани с лозарството и винопроизводството, както и с техническата координация и контрол в производството и търговията с лозаро-винарски продукти, има:

а) структура със задачи на държавната инспекция за техническия контрол на виното в рамките на Органа;

б) O.N.V.P.V.

O.N.V.P.V. е институцията, отговорна за управлението, контрола и защитата на вината с регистрирано наименование с контролиран произход (D.O.C.) и географското указание (I.G.), която осигурява провеждането на предварителни национални процедури с цел осигуряване на защита на равнището на Европейския

съюз, и D.O.C., I.G. и традиционни вина и винарски продукти. O.N.V.P.V., като централна структура, заедно с директорите на окръжното земеделие (D.A.J.) и Букурещ, управлява и актуализира производствения потенциал.

Правомощията O.N.V.P.V. са изброени в чл. 56 от Закона, за което споменаваме някои по-важни:

- управлява и предоставя правото на засаждане на лозя в националния резерв от права, както и правото на ново засаждане, за райони, по-големи от 0,1 хектара, за физически лица или икономически оператори;

- Проверява спазването на тръжните досиета и осъществява контрол, за да разреши насажденията за производство на грозде за производство на вина с D.O.C. и / или производство на грозде, предназначено за производство на вина с I.G. и разрешението на винопроизводителите с D.O.C./I.G., както и на насажденията за сортови вина;

- издава сертификати за атестиране на маркетинговите права за вина с D.O.C. и вина с I.G. .;

- Спира или отнема удостоверението за атестиране на маркетинговите права за вина с D.O.C., I.G., сортове, ако не са спазени първоначалните условия за отпускане и информира инспекторите за държавните инспекционни задачи за винен технически контрол;

- контролира начина на прилагане и спазване на разпоредбите на спецификациите;

Задължения на O.N.V.P.V. са

- съблюдава спазването на законодателството за създаване и обезлесяване на лозята;

- Проверява верността на данните, включени в заявлението за разрешение за засаждане, разрешава на лозарските насаждения на площ над 0.1 хектара от семейството или икономическия оператор въз основа на право на засаждане / презасаждане и удостоверява засаждането за регистрация на лозовите парцели в RPV;

- идентифицира незаконни насаждения и налага мерки за спазване на законодателството;
- Проверява спазването на законовите разпоредби относно практиките и обработките, разрешени при производството на вина и лозаро-винарски продукти;
- проверява спазването от страна на производителите, депозитарите и бутилиращите предприятия на законовите разпоредби при прилагането на специални енологични практики като подкисляване, откисляване, подслаждане на вината и операции за увеличаване на алкохолното съдържание на вина и други лозаро-винарски продукти чрез използване на концентрирана мъст, ректифицирани и други продукти, разрешени от действащото законодателство;
- Проверява дали бутилиращото предприятие спазва законовите разпоредби относно опаковането, етикетирането и представянето на лозаро-винарските продукти, предназначени за продажба;
- Налагат оттегляне от продажбата на вина и други лозаро-винарски продукти, които не отговарят на законовите разпоредби относно етикетирането;
- извършва органолептични качествени проверки и физико-химичен състав върху автентичността и произхода на вината и лозаро-винарските продукти от местното производство, от други държави-членки на ЕС или от трети страни;
- Вземат проби от енологични продукти и материали, използвани в производството, кондиционирането и бутилирането на вина и други лозаро-винарски продукти, за да анализират техните характеристики и състав в специализирани лаборатории;
- да забранят пускането на пазара на партиди вино и други лозаро-винарски продукти на цялата продуктова линия, чрез инвентаризация и прилагане на

печат върху тези партиди, ако има подозрение, че са неподходящи от качествена гледна точка, за изясняване на ситуацията;

- да прилага печат върху пратките с вино, чийто произход и проследимост не могат да бъдат доказани от титуляра, като по целесъобразност се отменят наложените мерки, индустриалната дестинация или унищожаването на въпросните партиди;

- налагат забрана за пускане на пазара на вина и лозаро-винарски продукти, негодни за пряка консумация от човека; налагат и преследват използването за промишлени цели или, по целесъобразност, налагат тяхното унищожаване и / или изкореняване;

- Проверява чрез вземане на проби правилността на изготвянето на инвентаризацията, производството, пиктограмите като налагат срокове;

- заверяват съпровождащите документи за превоз на насипни лозаро-винарски продукти, контролира чрез вземане на проби от органолептичните характеристики на физико-химичните параметри на транспортираните продукти и вписаните придружителни документи;

В България управлението на сектора е ресор на Министерство на земеделието и горите. Това се отнася за лозарството и производството на вино.

Производството на спирт от земеделски произход, на дестилати и на спиртни напитки е в ресора на Министерство на икономиката.

Контролът по спазване изискванията на закона по отношение на лозовите насаждения и лозаро-винарските продукти, плодовите вина и оцета се осъществява от Изпълнителната агенция по лозата и виното (ИАЛВ) към министъра на земеделието и храните, която е юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище София.

Дейността, структурата, организацията на работа и състава на ИАЛВ се уреждат с Устройствен правилник. ИАЛВ е юридическо лице, което е второстепенен разпоредител с бюджетни средства към Министерство на земеделието и горите. ИАЛВ извършва контролните си функции чрез 8 регионални звена. Всички 8 звена са разположени в големи административни

райони и лозарски центрове и имат специфични отговорности на тези територии. Регионалните звена са както следва: Варна, Русе, Хасково, Плевен, Сливен, Пловдив, Монтана и Бургас. ИАЛВ изпълнява следните основни функции:

- Създава, поддържа и управлява лозаро-винарския кадастър и картотеката;
- Поддържа документи, изготвя планове, свързани с лозаро-винарския кадастър и поддържа база данни;
- Подготвя и изпраща списък от разрешени и препоръчани лозови сортове, като предложение за одобрение от Министерство на земеделието и горите;
- Сертифицира лозовият посадъчен материал;
- Извършва контрол върху засаждането, презасаждането, присаждането и изкореняването на лозята;
- Обработва декларации за реколта и производство;
- Обработва получените молби за одобрение на качествени вина от специализиран регион и изпраща до Комитета за качествени вина;
- Провежда контрола за спазване на изискванията за производство на вино и продукти от грозде и вино;
- Провежда контрола за преработване на грозде, прилаганите енологични практики и производството на качествени вина от специализирани райони;
- Провежда контрола съвместно с други контролни органи по придвижването на вината извън винарските изби;
- Провежда контрола върху вноса на вина и продукти от грозде и вино в съответствие с изискванията на страната на производство;
- Подготвя обобщени данни за винопроизводството в страната;
- Сертифицира документи за износ към страни-членки на ЕС;
- Работи в тясно сътрудничество с националната лозаро-винарска камара, регионалните лозаро-винарски камари и министерство на икономиката.

Функциите на ИАЛВ са в съответствие с изискванията чл. 72 от регламент 1493/99. В съответствие с ЗВСН, устава ѝ, поднормативните законодателни актове

в областта на лозарството и винопроизводството, ИАЛВ е оторизирана да извършва контрола от името на държавата и проверки за установяване на съответствието с разпоредбите на цялото специфично законодателство, отнасящо се до сектора на лозарството и виното.

5. Регулиране на асоциативни форми в лозаро-винарския сектор

В Румъния Законът за виното и виното регламентира професионалните асоциации на производители, които са създадени по инициатива на производителите и въз основа на действащото национално законодателство, като асоциативни форми за клона на лозаро-винарския сектор. Също така, законът регламентира междупрофесионалната организация на лозарския отрасъл О.І.Р.А. за филиала "грозде, вино, продукти на винена основа", което е признато от Надзорния орган на национално ниво, съгласно разпоредбите на законодателството на ЕС, съответно чл. 157 и 158 от Регламент (ЕС) № 1.308 / 2013, с последващите допълнения и въз основа на действащото национално законодателство.

Асоциативните формуляри имат задължението да прилагат мерките на пазарната политика и правилата за предлагане на пазара в лозаро-винарския сектор във връзка с компетенциите и правомощията, установени от законодателството на Европейския съюз, съгласно разпоредбите на чл. 152, 157 и 167 от Регламент (ЕС) № 1.308 / 2013, с последващи допълнения, както и тези, установени от действащото национално законодателство.

За да бъдат признати асоциациите, трябва да отговарят на следните условия:

- да са съставени от представители на стопанската дейност на лозарския отрасъл;
- да се подаде заявление за признаване в Румъния, което съдържа доказателства, че:

- осъществява своята дейност в един или повече региони на съответната територия,

- представлява значителна част от производството или търговията с вина и лозаро-винарски продукти

- извършва едно или повече от дейностите в един или повече региони на Общността

след като се вземат предвид общественото здраве и интересите на потребителите:

- подобряване на знанията и прозрачността на производството и пазара;

- допринасяне за по-добра координация на пазарната капитализация на продуктите, по-специално чрез пазарни проучвания и маркетинг;

- изготвяне на стандартни договори в съответствие с правилата на Общността;

- по-добро използване на потенциала за производство на вино, за да се адаптира производството към пазарното търсене;

- предаване на информация и провеждане на изследванията, необходими за насочване на производството към продукти, които са подходящи за пазарното търсене и вкусовете и очакванията на потребителите, особено по отношение на качеството на продуктите и опазването на околната среда;

- търсенето на методи за ограничаване на употребата на продукти за растителна защита и други вещества от този вид и за гарантиране на качеството на продуктите и опазването на почвата и водите;

- разработване на методи и инструменти за подобряване на качеството на продуктите на всички етапи от производството на вино;

- използване на потенциала на биологичното вино, защита на D.O.C. и I.G. традиционните термини, както и популяризирането на продуктите чрез етикети за качество;

- насърчаване на интегрираното производство или други методи на биологично производство;

- предоставяне на информация за специфичните характеристики на вината с D.O.C. или I.G .;

- насърчаване на умерена и отговорна консумация на вино и разпространяване на информация за вредните последици от прекомерното потребление;

- провеждане на кампании за популяризиране на вината, особено в трети държави;

В България ЗВСН е отделено специално място на организациите на производители и на междупрофесионални организации. Такива могат да бъдат всяко юридическо лице или кооперация, в които членуват производители на лозаро-винарски продукти, но трябва да бъдат признати от Министъра на Земеделието. Изброените организации са:

- Националната лозаро-винарска камара (НЛВК);
- регионалните лозаро-винарски камари (РЛВК);
- Асоциацията на производителите, вносителите и търговците на спиртни напитки (АПВТСН);

НЛВК е юридическо лице с нестопанска цел, а нейни членове могат да бъдат РЛВК, производители, преработватели и търговци на лозаро-винарски продукти; сдружения на производители или. университети и научни институти в областта на лозарството и винарството.

РЛВК са юридически лица, които се учредяват по решение на общото събрание на НЛВК. Те осъществяват дейността си при спазване решенията на общото събрание на НЛВК, като информират за дейността си управителния съвет

и общото събрание на Националната лозаро-винарска камара. Дейностите, които могат да извършват НЛВК и РЛВК са

- *Да участват в осъществяването на националната политика за развитие на лозарството и винарството и лозаро-винарските райони в страната;*
- *да участват в разработването на проекти на нормативни актове, свързани с лозаро-винарския сектор, и изготвят становища по нормативни актове, свързани с лозаро-винарския сектор;*
- *разработват и предлагат за приемане от министъра на земеделието и храните задължителни за регистрираните винопроизводители добри практики за производство и предлагане на пазара на лозаро-винарски продукти;*
- *да правят предложения за определяне на район за производство на вино със защитено наименование за произход (ЗНП)/защитено географско указание (ЗГУ);*
- *да защитават интересите на лозаро-винарския сектор на национално ниво;*
- *да предлагат на министъра на земеделието и храните начини за разпределяне на средствата от Държавен фонд "Земеделие", предназначени за развитие и подпомагане на лозарството;*
- *правят мотивирани предложения до Министерския съвет за намеса на държавата на пазара на лозаро-винарски продукти;*
- *да оказват съдействие и сътрудничат на министъра на земеделието и храните, министъра на финансите, министъра на икономиката, министъра на здравеопазването, както и на други органи на изпълнителната власт по въпроси, свързани с развитието на лозаро-винарския сектор;*
- *да подпомагат централните и териториалните органи на изпълнителната власт, както и органите на местното самоуправление при разработването на икономическата им политика и целевото финансиране на програми и проекти, включително по въпросите на благоустройството и развитието на земеделските и лозарските райони и населените места;*
- *утвърждават състава на регионалните дегустационни комисии за извършване на органолептична оценка и/или изготвят предложения за техния състав при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона;*
- *участват в спорове по защита на качеството и произхода на вината, когато са упълномощени от своите членове;*
- *организируют национални и международни конкурси за вино и спиртни напитки;*

- организирант обучения по теми, свързани с производството на лозаро-винарски продукти;

Асоциацията на производителите, вносителите и търговците на спиртни напитки може да:

- да участва в осъществяването на националната политика за развитие на сектора на спиртните напитки в страната;
- да участва в разработването на проекти на нормативни актове, свързани със сектора на спиртните напитки, и изготвя становища по
- нормативни актове, свързани със сектора на спиртните напитки;
- да защитава интересите на сектора на спиртните напитки на национално ниво;
- да прави мотивирани предложения до Министерския съвет за намеса на държавата на пазара на спиртни напитки;
- да оказва съдействие и сътрудничи на министъра на земеделието и храните, министъра на финансите, министъра на икономиката, министъра на здравеопазването, както и на други органи на изпълнителната власт по въпроси, свързани с развитието на пазара на спиртни напитки;
- да изготвя предложения за състава на регионалните дегустационни комисии за извършване на органолептична оценка на гроздови ракии и бренди при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона;
- да подпомага централните и териториалните органи на изпълнителната власт, както и органите на местното самоуправление при разработването на икономическата им политика и целевото финансиране на програми и проекти, включително по въпросите на благоустройството и развитието на земеделските и лозарските райони и населените места;
- да участва в спорове по защита на качеството и произхода на традиционните български спиртни напитки и продукти и по защитата на спиртни напитки с географско указание, когато е упълномощена от своите членове;
- да организира национални и международни конкурси за вино и спиртни напитки;
- да организира обучения по теми, свързани с производството на спиртни напитки;

В закона не са упоменати други организации или групи на производители, въпреки че съществуват такива, а именно:

- Българска асоциация на независимите лозаро-винари (БАНЛВ)
- Сдружение „Нортикум“

- Съюз на енолозите в България (СЕБ)
- Българска асоциация на износителите на вино (БАИВ)
- Национално сдружение "Съюз свободни винари"
- Национално сдружение "Български винен борд"
- Асоциация на българските винари

Всички тези организации работят по един или друг начин за защита на интересите на членовете и учредителите си, които са част от лозаро-винарския бранш, въпреки че според действащия ЗВСН нямат никаква регламентирана роля или правомощия. Необходимостта и ползата от такъв тип организации е безспорна, тъй като нито АПВТСН, нито НВЛК могат да имат абсолютна представителност за бранша. И двете организации са силно централизирани и основното лоби при тях е на големите производители. Европейското законодателство, напротив, защитава и дава правомощия на по-широк кръг представителни организации да участват в управлението и контрола на сектора, като например предвижда, че всяка заинтересована група от производители може да подава заявка за предоставяне на правна закрила на наименование за произход или географско указание (Чл. 95 от Регламент (ЕС)№ 1308/2013 и чл. 12 от Регламент (ЕС) № 251/2014). Това е взето предвид в новия проект на ЗВСН.

6. Производствен потенциал и регистър на лозята

Производственият потенциал е площта, всъщност засадена с лозя, отглеждани с винени сортове грозде плюс правата за презасаждане, които са били предоставени на производителите, но все още не са използвани, и правата за засаждане, които съществуват в окръжните резерви и националния резерв.

В Румъния управлението на производствения потенциал се осъществява в компютърна система чрез Регистъра на лозята, определен от R.P.V. Лица и икономически оператори, които обработват грозде и / или бутилирани вина, имат

задължението да се регистрират в Националната информационна система за лозарство и вино, наричана по-долу " S.I.N.V.V."

Производителите на грозде за вино, независимо от обработваемата площ, които продават винено грозде, са задължени да водят отчет за производството и силата да го използват във винопроизводствения ваучер. Също така, физическите лица и стопанските субекти, които произвеждат, съхраняват и търгуват с грозде, вина и лозаро-винарски продукти, са задължени да изготвят и подават декларации за запасите, реколта, производство и да попълват необходимите записи на своите записи.

Съгласно Закон № 164/2015 и Н.Г. не. 512/2016, всеки производител на вино, който оперира в определения географски район, вече може да използва регистрирано наименование за произход или географско указание, ако отговаря на следните условия:

- да получават ежегодно разрешение за посеви за производство на грозде, предназначени за производство на вина с регистрирано наименование за произход или географско указание

- получава разрешение за годишен производител на вино под наименованието за произход или под въпросното географско указание и

- да получават ежегодно удостоверение за атестация на маркетинговите права за партидата за вино, одобрено в дегустационните комисии.

Защита на D.O.C. и I.G. за вина и лозаро-винарски продукти:

- а) на национално равнище, чрез регистриране в националния електронен регистър на защитените наименования за произход;

- б) на равнището на Европейския съюз, като ги вписват в регистъра на защитените наименования за произход и защитените географски указания за вина.

Анулиране за производител на правото да използва името на D.O.C или името на I.G. се извършва при следните условия:

а) несъответствие със спецификациите на D.O.C. и / или I.G. съответно непроменени;

б) площи, засадени с лозя за производствени цели D.O.C. или I.G. не са били разрешени за производство на грозде в съответствие с производствената цел в продължение на 5 последователни години, с изключение на годините, през които са настъпили природни бедствия;

в) вината, сертифицирани от D.O.C. и I.G. от тази площ е по-малко от 10% от средното вино, сертифицирано от съответния производител през последните 5 последователни години.

Възстановяването на правото да се използва наименованието D.O.C. и I.G. се извършва по искане на заинтересованите производители в съответствие с разпоредбите на спецификациите и отмяната на правото да се използва наименованието на D.O.C. или I.G. се изисква от O.N.V.P.V.

Съгласно чл. 45 от Закона, регистрацията на търговска марка за вино, която използва изцяло или отчасти D.O.C. и / или I.G., традиционното наименование или наименованието на винения сорт лоза, който не съответства на спецификацията на продукта, се отхвърля или, ако е регистриран, се отменя, ако:

а) заявката за регистрация не се отнася до вина, които отговарят на условията за тяхната употреба;

б) заявката за регистрация е подадена на дата, следваща датата на подаване на заявлението за закрила, при условие, получаване на съответната защита на D.O.C. и / или I.G.

в) заявлението се отнася до регистрацията на името на дружеството, уредено от Закона за дружествата, №. 31/1990, публикувано впоследствие, както е изменено и допълнено.

По същия начин е важно да се отбележи, че подадена търговска марка, на която е предоставена употреба на ниво Европейски съюз и е регистрирана към дата, предхождаща датата на подаване на заявката за защита на D.O.C. или I.G., може все още да бъде защитата за D.O.C. При условие, че няма основания за анулиране на отмяната на марка, предвидена в закона за марките.

За всяко означение на вината други лозарски продукти, за които е регистрирана закрилата в Службата за изобретения, становището на O.N.V.P.V.

Към края на 2015 година България разполагаше с 59 988,6 хектара лозя и квота за права от националния резерв от около 20 000 хектара допълнително. Всеки желаещ производител можеше да закупи тези права за около 1,5 лв/дка и да създаде нови лозя на тях. Срокът в който тази квота изтече бе 31 декември 2015. След изтичане на тази дата за периода 2016-2030, съобразно Регламент(ЕС) № 1308/2013, в България лозарският потенциал може да расте максимум само с 1% годишно. На практика, това означава, че всяка година се разпределят права за засаждане от националния резерв в размер на около 6000 дка, а извън тях единственият друг начин за създаване на нови винени лозя е чрез презасаждане. Засаждането и присаждането на винени сортове лози се извършва само след придобиване право на ново засаждане, право на презасаждане и право на засаждане от Националния резерв. Всичко това се регламентира от *НАРЕДБА № 9 от 26 Май 2016 г. за условията и реда за издаване на разрешения за засаждане на лозя*. Наредбата забранява създаването на лозови насаждения без издадено разрешение за нови насаждения, за презасаждане, включително за присаждане, и за преобразуването на права назасаждане, н апрезасаждане и направа от Национален резерв. Изключение правят лозя:

- предназначени за експериментални цели;

- предназначени за отглеждане на лозов посадъчен материал;
- от които се произвеждат вино или лозаро-винарски продукти, предназначени за консумация само в домакинството на производителя.

За целите на винопроизводството могат да се използват само класифицирани винени сортове лози, а неквалифицираните подлежат на принудително изкореняване. За региона на Дунавската равнина са разрешени над 120 сорта грозде, а други 13 сорта са препоръчани за отглеждане. Препоръчаните сортове са: Гъмза, Дунавска Гъмза, Дунавски лазур, Мискет врачански, Мискет кайлъшки, Мискет червен, Мускат отонел, Ризлинг, Ризлинг български, Ризлинг италиански и Шардоне. Прави впечатление, че доста от най-популярните сортове за производство на вина със ЗНП (напр. Каберне Совиньон, Мерло, Совиньон блан и др.), всъщност не са „препоръчани“. От списъка само 3 сорта са стари местни (Гъмза, Мискет врачански и Мискет червен). А сортът Дунавски лазур, който е комплексно устойчив, не може да се ползва нито за вина със ЗНП, нито за вина със ЗГУ.

Съобразно Регламент(ЕС) № 1308/2013, за по-добро управление на лозаро-винарския потенциал, държавите-членки следва да представят на Комисията опис на своя производствен потенциал въз основа на лозарския регистър. В България ИАЛВ поддържа този лозарски регистър, който съдържа актуализирана информация за производствения потенциал. Регистърът е публичен и достъпен на интернет страницата на ИАЛВ. Досиетата на гроздопроизводителите съдържат информация за идентификация на лозарско стопанство, регистрирано в лозарския район по местонахождението на имотите, характеристики на лозарските парцели, както и информация по отношение на декларациите за реколта, сертификати за произход на винено грозде, обобщена годишна справка за издадените придружителни документи за превоз на винено грозде, промени в структурата на лозарското стопанство, уникален регистрационен номер, както и информация по отношение на правата на презасаждане, засаждане с права от националния

резерв, незаконно засадени лозя, подпомагане за пререструктуриране, конверсия и събиране на реколта на зелено.

7. Категории вина. Вина със защитени наименования за произход и защитени географски указания

Румънското законодателство предвижда, че използването на D.O.C. за вина, получени от грозде, което не е произведено от лозарска зона, определена за това наименование за произход или за вина, където проследяването не може да бъде доказано.

Съгласно чл. 93 par. 1 осветена а от Наредба №. 1308/2013 наименованието за произход е наименованието на регион, определено място или, в изключителни и надлежно обосновани случаи, страна, използвана за описание на поредица от вина (вино, пенливо вино, частично ферментирала гроздова мъст и др.), които отговарят на следните изисквания:

- качеството и характеристиките на продукта се дължат основно или изключително на специфична географска среда със свои собствени природни и човешки фактори,
- гроздето, от което е получен продуктът, идва изключително от съответния географски район
- производството се извършва в съответната производствена зона, и
- продуктът е получен от сортове лози, принадлежащи към вида *Vitis vinifera*.

Член 32, ал. Ал. 1 от Закона 164/2015 предоставя определение, подобно на наименованието за произход, което е наименованието на определена лозарска област, използвана за описание на винен продукт, произведен съгласно

разпоредбите на спецификацията и отговарящ на същите изисквания, изброени по-горе.

Съгласно чл. 17 от Закона виното е храна и се категоризира в 4 категории:

- i. вино с D.O.C. (регистрирано наименование за произход)
- ii. вино с I.G. (и географско указание)
- iii. вино без D.O.C и без I.G., с наименование на сорта, наречено сорт вино;
- iv. вино без D.O.C и без I.G и без сортово наименование, наречено вино.

Задачи, които определят правилата за производство на грозде и вина с D.O.C. и I.G. са изготвени от професионални асоциации на представителни производители в D.O.C или I.G. посочени и одобрени от O.N.V.P.V.

Важно споменаване в тази глава се съдържа в разпоредбите на чл. 18 от Закона, според който правото на използване на D.O.C. и I.G. търговията с вина се удостоверява с удостоверения за атестиране на правото за пускане на пазара на вино, издадени ежегодно от O.N.V.P.V. по искане на производителите за всяка партида вино, предназначено за продажба.

И в България вината се класифицират както следва:

- вината ЗНП се произвеждат в определен географски район, микрорегион или местност, чието предназначение се използва за тяхното идентифициране, за тяхното качество и характеристики, които се дължат основно или изключително на специфичната географска среда, на нейните естествени и човешки фактори.

- Вина с ЗГУ със защитено географско указание или регионални вина се произвеждат от район или местност, чието име се използва за идентифициране и което има качество, репутация или други специфични качества, които се дължат на географския му произход. Най-малко 85% от гроздето, използвано за производството му, идват изключително от този

географски район и се получават от сортове винено грозде от вида *Vitis vinifera* или *Vitis vinifera* заедно с други видове *Vitis*.

- сортове вина без ЗНП / ЗГУ - тези вина могат да носят името на сорта, от който са произведени и / или събрани. Те могат да идват от различни региони.

- вина без ЗНП / ЗНП или трапезни вина - това е категорията с най-нискокачествено вино и не е задължително да отговаря на характеристиките, изисквани за другите категории. Няма изисквания за произхода и всички разрешени сортове могат да бъдат използвани. За тези вина обаче не може да се използва сортово наименование или регион на произход.

На територията на България има 2 запазени географски указания (ЗГУ) за вино: *Дунавска равнина* и *Тракийска низина*, като на територията на разглеждания от нас регион е ЗГУ Дунавската равнина. Произвежданите вина могат да бъдат бели, розови или червени.

Вино със ЗГУ “Дунавска равнина” има следните аналитични показатели:

- действително алкохолно съдържание - минимум 10 об. %;
- общо съдържание на захари:
  - за сухи вина - до 4 g/l или 9 g/l, при условие, че общата киселинност, изразена в грамове винена киселина на литър, е не повече от 2 грама под съдържанието на остатъчната захар;
  - за полусухи - над максималните стойности за сухи вина, но не повече от 12 g/l или 18 g/l, при условие, че общата киселинност, изразена в грамове винена киселина на литър, е не повече от 10 грама под съдържанието на остатъчната захар;
  - за полусладки - над максималните стойности за полусухи вина, но не повече от 45 g/l;
  - за сладки - над 45 g/l.
- > обща киселинност, като винена киселина - минимум 4 g/l;

общ серен диоксид:

- за бели вина и розе - не повече от 200 mg/l;

- за червени вина - не повече от 150 mg/l;

беззахарен екстракт:

- за бели вина и розе - минимум 16 g/l;

- за червени вина - минимум 20 g/l.

Органолептична характеристика на вино със ЗГУ “ *Дунавска равнина*”:

Бистрота - бистра течност, допуска се незначителна утайка от багрилна материя, възникнала в следствие продължително стареене в бутилки;

Цвят:

- за бели вина - сламено-жълт със зеленикави оттенъци;

- за розе - искрящ розов;

- за червени вина - рубинено червен.

Аромат и вкус:

- за бели вина - комплексен аромат с преобладаващи цитрусови плодове и нюанси на билки, свежи треви и полски цветя. Вкусът е свеж, с балансирани киселини, хармоничен и сдълготраен послевкус.

- за розе - в аромата доминират червени горски и костилкови плодове. Вкусът е ефирен, с обла структура и апетитни нотки на къпина и зряла череша. На финала е топло, лекотръпчиво, с подчертана свежест.

- за червени вина - в аромата присъстват черни и червени горски плодове, сини сливи подправки, ванилия и ядки. Вкусово са с меки танини, балансирани, сочни и с плодovasвежест.

Максималният добив на грозде допустим за производство на вино със ЗГУ “Дунавска равнина” е 13 000 kg/ha.

-> Винените сортове грозде разрешени за производство на вино със ЗГУ “Дунавска равнина” са:

- за бели вина: Димят, Совиньон блан, Мускат Отонел, Шардоне, Траминер, Мискет червен, Ризлинг рейнски, Тамянка, Пиногри, Юни блан, Ризлинг

италиански, Ркацители, Алиготе, Фетяскаалба, Сунгурларски бисер, Поморийски бисер, Вионие, Фурминт, ХаршЛавелю, Мискет врачански, Камчия, Мискет варненски, Мискет марковски, Мискет сандански, Мискет сунгурларски, Черноморски брилянт, Черноморски еликсир, Ахелой, Орфей, Фетяскарегала, Силванер, Мюлертюргао, Кокорко, Мискет кайлъшки, Шенинблан, Русан, Коломбар;

- за червени вина и розе: Кабернесовиньон, Кабернефран, Мерло, Пиноноар, Гаменоар, Широка мелнишка лоза, Мавруд, Памид, Букет, Сира, Рубин, Тракийска слава, Гамефрео, Сензо, Евмолпия, Септемврийски рубин, Мелнишки рубин, Мелник юбилеен 1300, Мелник 82, Гренаш, Мьоние, Хеброс, Кукленски мавруд, Аликантбуше, Ранна мелнишка лоза, Гран ноар, Гъмза, Плевенски колорит и Дунавска гъмза, Карменер, Пети вердо, Малбек и Марселан.

->Максималният рандеман на виното от 100 kg е 70 l.

Най-висок клас са вината със ЗНП. При тези вина качеството и характерът на продукта са специфични, разпознаваеми и затова те се обозначават с наименованието на региона им на произход. Според днес действащото законодателство, запазените наименования за произход на вино са 52, като само Франция, Италия и Испания имат повече, но при тях производственият потенциал е много по-голям. 22 от тях попадат на територията на разглеждания от нас регион. В таблицата по-долу са изброени тези ЗНП, заедно с типовете вина, разрешените сортове и изискванията относно формировка, гъстота на насаждението и добива на север от Стара планина:

<i>ЗНП и видове произвеждани вина</i>	<i>Сортове</i>	<i>Формировка Гъстота на насаждане Рандеман</i>
ВАРНА - бели, розови и червени вина	- за бели вина: Ркацители, Юни блан, Димят, Мускат отонел, Шардоне; - за червени вина и розе: Мерло, Кабернесовиньон.	- формировка - Омбрела, Мозер, средностъблен двураменен кордон; - до 450 лози/декар; - до 9000 кг/ха
ВЕЛИКИ ПРЕСЛАВ - бели и червени вина	-за бели вина: Шардоне, Мускат отонел, Совиньон блан, Немски ризлинг, Мискет червен, Димят,	- формировка - Омбрела, Мозер, средностъблен двураменен кордон;

	Траминер, Ркацители; - за червени вина: Каберне совиньон и Мерло	-до 450 лози на декар; - до 9000 кг/ха.
ВИДИН - бели, розови и червени вина	- за бели вина: Алиготе, Ркацители, Мускат Отонел, Юни блан, Ризлинг и Шардоне; - за червени вина и розе: Каберне совиньон, Мерло, Гъмза и Букет	- формировка - Омбрела, Мозер, средностъблен двураменен кордон; -до 450 лози на декар; - до 9000 кг/ха.
ВРАЦА - бели, розови и червени вина	- за бели вина: Мискет врачански; - за червени вина и розе: Каберне совиньон и Мерло	- формировка - Омбрела, Мозер, средностъблен двураменен кордон; -до 450 лози на декар; - до 9000 кг/ха.
ВЪРБИЦА - червени вина	Виненият сорт грозде разрешен за производство на вино със ЗНП "Върбица" е Каберне совиньон.	- формировка - Омбрела, Мозер, средно-стъблен двураменен кордон; -до 450 лози на декар - до 9000 кг/ха.
ДРАГОЕВО - бели и червени вина	- за бели вина: Шардоне, Мускат отонел, Траминер; - за червени вина: Каберне совиньон и Мерло.	- формировка - Омбрела, Мозер, средностъблен двураменен кордон; -до 450 лози на декар; - до 9000 кг/ха.
ЕВКСИНОГРАД - бели вина	Винените сортове грозде, разрешени за производство на вино със ЗНП „Евксиноград” са: Димят, Мускат отонел, Шардоне, Траминер, Мискет червен, Мискет врачански и Немски ризлинг	- формировка - Омбрела, Мозер, средностъблен двураменен кордон; -до 450 лози на декар; - до 9000 кг/ха.
ЛОВЕЧ - розови и червени вина	- за червени вина и розе: Каберне совиньон, Мерло и Пиноноар.	- формировка - Омбрела, Мозер, средностъблен двураменен кордон; -до 450 лози на декар; - до 9000 кг/ха.
ЛОЗИЦА- розови и	- за червени вина и розе:	- формировка -

червени вина	Каберне совиньон.	Омбрела, Мозер, високостъблен двоен кордон; -до 450 лози на декар; - до 9000 кг/ха.
ЛОМ - бели, розови и червени вина	- за бели вина: Ризлинг, Мискет врачански, Шардоне, Траминер, Тамянка, Совиньон блан, Мускат отонел; - за червени вина и розе: Каберне совиньон, Мерло, Пино ноар, Сира, Гаменоар.	- формировка - Омбрела, Мозер, средностъблен двураменен кордон; -до 450 лози на декар; - до 9000 кг/ха.
ЛЯСКОВЕЦ - бели и червени вина	-за бели вина: Шардоне Димят и Алиготе; - за червени вина: Каберне совиньон, Мерло и Гъмза.	- формировка - Омбрела, Мозер, средностъблен двураменен кордон; -до 450 лози на декар; - до 9000 кг/ха.
МОНТАНА - бели и червени вина	- за бели вина: Ризлинг, Мискет врачански и Шардоне; - за червени вина: Каберне совиньон, Мерло и Пино ноар	- формировка - Омбрела, Мозер, средностъблен двураменен кордон; -до 450 лози на декар; - до 9000 кг/ха.
НОВИ ПАЗАР - бели вина	Виненият сорт грозде, разрешен за производство на вино със ЗНП „Нови Пазар” е Шардоне.	- формировка - Омбрела, Мозер, средностъблен двустранен кордон; -до 450 лози на декар; - до 9000 кг/ха
НОВО СЕЛО - розови и червени вина	- за червени вина и розе: Каберне совиньон, Мерло и Гъмза.	- формировка - Омбрела, Мозер, средностъблен двураменен кордон; -до 450 лози на декар; - до 9000 кг/ха
ПАВЛИКЕНИ-червени вина	Виненият сорт грозде разрешен за производство на вино със ЗНП “Павликени” е Гъмза	- формировка - Омбрела, Мозер, средностъблен двураменен кордон; -до 450 лози на декар; - до 9000 кг/ха
ПЛЕВЕН - бели,	- за бели вина: Шардоне;	- формировка -

розови и червени вина	- за червени вина и розе: Каберне совиньон, Мерло и Гъмза.	Омбрела, Мозер, средностъблен двураменен кордон; -до 450 лози на декар - до 9000 кг/ха
РУСЕ - бели, розови и червени вина	- за бели вина: Ркацители, Шардоне, Мускат отонел, Димят, Немски ризлинг, Траминер и Совиньон блан; - за червени вина и розе: Каберне совиньон, Мерло и Каберне фран.	- формировка - Омбрела, Мозер, средностъблен двураменен кордон; -до 450 лози на декар; - до 9000 кг/ха.
СВИЦОВ - червени вина	Винените сортове грозде, разрешени за производство на вино със ЗНП (ГКНП) „Свицов” са Каберне совиньон, Мерло и Гъмза.	- формировка - Омбрела, Мозер, средностъблен двураменен кордон; -до 450 лози на декар - до 9000 кг/ха
СУХИНДОЛ - червени вина	Винените сортове грозде разрешени за производство на вино със ЗНП “Сухиндол” са Каберне совиньон, Мерло и Гъмза	- формировка - Омбрела, Мозер, високостъблен двоен кордон; -до 450 лози на декар; - до 9000 кг/ха
ТЪРГОВИЩЕ - бели, розови и червени вина	- за бели вина: Совиньон блан, Ркацители, Шардоне, Мускат отонел, Траминер, Димят, Ризлинг италиански, Ризлинг рейнски, Пиногри, Вионие, Тамянка, Мискет варненски, Фетяскаалба, Шенинблан, Русан и Коломбар; - за червени вина и розе: Каберне совиньон, Мерло, Пиноноар, Памид, Карменер, Пети вердо, Малбек, Каберн ефран и Гренаш.	- формировка - Омбрела, Мозер, средностъблен двураменен кордон; -до 450 лози на декар; - до 9000 кг/ха.
ХАН КРУМ - бели вина	- за бели вина: Траминер и Шардоне.	- формировка - Омбрела, Мозер,

		средностъблен двухраменен кордон; - до 450 лози на декар; - до 9000 кг/ха
ЧЕРНОМОРСКИ РАЙОН -бели, розови и червени вина	- за бели вина: Ркацители, Шардоне, Мускат отонел, Димят, Траминер, Совиньон блан, Мискет червен, Юни блан, Немски ризлинг, Мискет врачански, Мискет варненски, Тамянка, Силванер; - за червени вина и розе: Каберне совиньон, Каберне фран, Мерло, Сира, Пино ноар, Гаменоар, Памид.	- формировка - Омбрела, Мозер, средностъблен двухраменен кордон; - до 450 лози на декар; - до 9000 кг/ха.

Максималният рандеман на вино от 100 кг грозде е 65 литра за червените вина и 60 литра за бели или розе вина.

Основна цел на ЗНП в Европа е по-добрия маркетинг на произведените вина, като продукти на няколко или повече производителя от географския район попадат под марката на въпросното ЗНП. В така направените ЗНП в България попадат твърде малко на брой производители, като често производителят е само един, а от някои дори няма произвеждани вина на пазара. Обемът на произведените вина със ЗНП също е нищожно малък - за 2016 около 0,4% от произведените бели вина и 1,2% от червените. Това са част от причините вината със ЗНП в България да са недостатъчно популярни. Освен това, въпреки логиката най-висококачествените вина от даден производител да бъдат със ЗНП, при нас много по-често вината от високия и най-високия ценови сегмент са сортови или регионални. Производителят слага на преден план собствената си марка, вместо запазено наименование.

8. Последици от интелектуална собственост.

Търговските марки и наименованията за произход / географските указания могат да се считат за права на индустриална собственост, тъй като и двете служат като разграничение между вината от други вина на пазара. От анализът може да се отбележи, че търговските марки и наименованията за произход / географските

указания имат общи черти, но и неща, които значително ги отличават. Предвиденото законодателство е за спазване на значението на интелектуалната собственост върху наименованията за произход и географските указания.

В същото време националната марка се урежда от Директива 2008/95/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2008 г. за сближаване на законодателствата на държавите-членки относно марките, чиито разпоредби са отразени в Закон № 84/1998 г. за търговските марки и географските означения.

И двете наименования за произход / географски указания и марки служат за разграничаване на продуктите от други продукти на пазара, но следва да се отбележи, че за разлика от търговските марки, наименованията за произход и географските указания не могат да определят услуги. В конкретния случай на вина, търговски марки и географски наименования отговарят на факта, че и двете идентифицират вината.

И двете търговски марки и географски наименования са защитени под формата на права на индустриална собственост чрез регистрация в специални регистри, за да се гарантира публичността на трети страни.

Търговските марки обозначават вината по отношение на производителя, докато наименованията за произход и географските указания различават вината според мястото на произход.

Търговските марки се състоят от знаци, които са предразположени към графично представяне (думи, цветове, цифри, звукови сигнали и др.) И съгласно Регламент на ЕС №. 2017/1001, приложим от 1 октомври 2017 г., марката на Европейския съюз може да се състои от звуци, холограми и т.н. Наименованията за произход и географските указания се състоят само от думи.

Търговските марки са защитени за период от 10 години, след което са необходими подновявания, докато наименованията за произход и географските указания за вината са защитени без ограничение във времето.

Притежателят на марка може да бъде дисквалифициран от правото си на неупотреба при определени условия, докато притежателят на наименование за

произход или географско указание не може да бъде му се отнеме правото поради тази причина.

Търговските марки могат да се предават чрез прехвърляне, лицензия или наследство, но не могат да бъдат предадени наименования за произход и географски указания.

Търговските марки и географските указания са изключителни права, позволяващи на техните притежатели да забранят на трети лица пряко или косвено търговско използване на защитения знак или подобен знак за идентични или подобни стоки.

Специален случай е регистриран във Франция. Парфюм, произведен от Yves Saint Laurent, чиято бутилка има капачка приличаща на добре известната бутилка шампанско и е пуснат за продажба под името „Champagne”, е предмет на правни действия от френските производители на шампанско.

Те твърдят в съда, че парфюмът се основава на репутацията на шампанското и че съдът е постановил, че името "шампанско" остава име, което определя вината, а не парфюмите, и налага с изтеглянето на този продукт от пазара.

Поради това следва да се отбележи, че наименованията за произход и географските указания, които са придобили добра репутация във Франция, са дори защитени срещу използването на продукти, които никога не могат да бъдат объркани с вината и които не попадат в категория, подобна на вината.

9. Законодателство в областта на акцизите и оправдателните документи

В България , виното влиза и под юрисдикцията на *Закона за акцизите и данъчните складове*. Този закон урежда облагането с акциз, както и контрола върху производството, употребата, складирането, движението и обезпечаването на стоките, подлежащи на облагане с акциз. Виното е акцизна стока, но за разлика от други алкохолни напитки, акцизната ставка е нулева, тоест не се дължи акциз. Нулева е ставката, както за вино, така и за „други ферментационни напитки“ извън пивото, като условието е тези напитки да са с алкохол до 10об. % или, ако са от 10 до 15об.%, алкохолът да е изцяло получен при ферментацията на напитката. За вината важи:

- *действително алкохолно съдържание по обем, превишаващо 1,2 % vol, но непревишаващо 15 % vol, и при условие че алкохолът, съдържащ се в крайния продукт, се дължи изцяло на ферментация, или*

- *действително алкохолно съдържание по обем, превишаващо 15 % vol, но непревишаващо 18 % vol, при условие, че са били произведени без каквото и да е обогатяване и при условие че алкохолът, съдържащ се в крайния продукт, се дължи изцяло на ферментация.*

Вината получени чрез спиртуване (крепки вина), мистели, вермути и други подобни, попадат в категорията „междинни продукти“ и за тях се дължи акциз 90 лв. за 1 хектолитър завършен продукт. Акцизната ставка за етиловия алкохол и алкохолните напитки е 1100 лв. за 1 хектолитър чист спирт. Това прави 3,08 лв. (1,57 евро) на бутилка от 700мл с 40об.% алкохолна напитка (напр. ракия, бренди или уиски). Към тази сума се добавя и 20% ДДС за крайния клиент, което е ставката за почти всички стоки и услуги в България.

Въпреки, че акцизната ставка за вино е нулева, винопроизводителите са **данъчни акцизни складове** - тоест подлежат на пълния контрол от страна на Агенция Митници при изпълняване на дейността си по производство, складиране и търговия с вино. Изключение правят т.нар обекти на малък винопроизводител - тези, които произвеждат под 1000 хектолитра годишно. Те също са обект на регистрация и контрол, но процедурите са по-облекчени.

За извършване на контрол на производството и съхранението на вина (както и на други акцизни стоки) е задължително винопроизводителите, в ролята си на *лицензирани складодържатели*, да осигурят за собствена сметка и да регистрират *средства за измерване и контрол и оразмерени съдове*. Това са технически средства, чрез които Агенция Митници осъществява контрол на количествата произведени, складирани и продадени акцизни стоки.

Задължително е и съставянето на придружителни документи при транспортирането на грозде, гроздова мъст и/или вино. Придружителните документи при превоз на грозде или гроздова мъст се заверяват и контролират от ИАЛВ. На база тези документи се контролира приетото грозде и от там произведеното вино. Когато готовото вино се пусне на пазара, винопроизводителят го извежда от склада си и го освобождава за потребление с Акцизен Данъчен Документ (АДД). Това е документ, който се регистрира и контролира от Агенция „Митници“ и след издаването му с виното може да се търгува свободно в рамките на страната. Ако един винопроизводител продава

вино на друг, транспортът се осъществява с Придружителен Административен Документ (ПАД), който също е в юрисдикцията на Агенция „Митници“.

В Румъния, съгласно чл. 23 от Закона за лозята и виното, е задължително в момента на консумацията вината и винените продукти да отговарят на параметрите за качество и състава, установени от методологичните норми за прилагане на закона.

В случая на лозаро-винарските продукти, търгувани в насипно състояние, икономическият оператор отговаря за състава и качеството на вината и лозаро-винарските продукти.

По отношение на условията за пускане на пазара, пускане в употреба и директна консумация на вина и лозаро-винарски продукти, както и условия за етикетиране и представяне, те са определени в Нормите за прилагане на Закон №. 164/2015.

По отношение на износа и вноса на лозаро-винарски продукти е задължително стоките да се придружават от документите, предвидени в законодателството на Румъния и Европейския съюз в тази област,

Продуктите от вино, които идват от вноса, трябва да бъдат придружени от документ VI 1, както се изисква в приложение IX към Регламент № (ЕО) № 555/2008 за определяне на подробни правила за прилагане на Регламент на Съвета 479/2008. В противен случай транспортирането на насипни лозаро-винарски продукти от внос не се приема качествено и количествено и се забранява освобождаването им до правилното попълване или оформяне на придружаващите документи за транспорт.

Нарушение на разпоредбите на Закон № 164/2015 в системата на общата организация на пазара на вино, подвежда под гражданска отговорност, нарушения или наказателна отговорност, според случая. Престъпленията, предвидени в Закон №. 165/2015 са:

- Производство, предлагане за продажба и / или продажба, които знаят, че са фалшифицирани или заместени с вина и лозаро-винарски продукти по един от начините, предвидени в чл. 21 ал. (2), наказуеми с лишаване от свобода от 3 месеца до 2 години или с наказателна глоба (член 61)
- Производство, предлагане за продажба и / или продажба, които знаят, че са подправени или заменени с вино и лозаро-винарски продукти, които са вредни за здравето, наказуеми с лишаване от свобода от 3 месеца до 3 години или наказателна глоба и забрана за упражняването на определени права. (Член 62)
- упражняване без право на каквато и да било дейност, за която законът предвижда необходимост от издаване на разрешение или упражняването му при условия, различни от закона, който се наказва с лишаване от свобода от три месеца до една година или с наказателна глоба (чл. 63)

Фалшифицираните или заместителните продукти ще бъдат конфискувани, съгласно разпоредбите на чл. 112 от Наказателния кодекс и ще бъдат унищожени за сметка на търговеца, в случай на продажба на насипно вино или на бутилиращото предприятие, в случая на бутилирано вино.

Констатирането на нарушенията и прилагането на предвидените в този закон санкции се извършват от персонала, упълномощен от Органа, Министерството на публичните финанси, Националния орган за защита на потребителите (А.Н.Р.С.) и Националния орган за санитарни ветеринарни и хранителни продукти (А.Н.С.В.С.А.) всеки по отношение на правомощията на собствената си организация и функциониращ акт.

Нарушенията и санкциите, са предвидени в Закон №. 164/2015, разпоредбите на правителствената наредба №. 2/2001 г. за правния режим на

нарушенията, одобрен с изменения и допълнения със Закон №. 180/2002, с измененията и допълненията.

По отношение на фалшифицирането на вино, определено от закона, за което има окончателно решение, мярка за спиране на разрешението за данъчен склад за период от 3 години от регулатора на публичните финанси след уведомяването на органа отговарящ за техническия контрол на виното.

От разпоредбите на закона може да се отбележи, че всички институции, отговарящи за издаването на различни видове разрешения, мнения и т.н., са местни и централни публични органи:

- централният публичен орган, отговарящ за изпълнението на стратегията и програмата за управление в областта на селското стопанство и производството на храни, развитието на селските райони, подобренията на земята и свързаните с тях области (органът), както и структурите в него;
- Национална служба по лозаро-винарските продукти; (O.N.V.P.V), както и структурите в него;
- указания за областното селското стопанство и община Букурещ и структурите в тях;

Следователно, тъй като институциите, отговорни за издаване на удостоверенията, уведомленията и разрешенията, предвидени в Закон №. 164/2015, са публичните органи, които издават тези актове под публична власт, от това следва, че приложимото към тези актове право е Закон №. 554/2004 г. на административния спор.

Така че всички искове, свързани с разрешителните, лицензи и др. предвидени в Закон №. 164/2015, се уреждат в съответствие с разпоредбите на

този закон, методологичните норми за неговото прилагане, както и със Закон №. 554/2004 г. на административния спор.

Спорове относно административните актове, издадени или сключени от местните и окръжните държавни органи, предвидени в закон №. 164/2015 се урежда по същество от административно-административните отделения на съдилищата и тези по административните актове, издадени или сключени от централните държавни органи по реда на Закон № 164/2015. 164/2015 и се урежда по същество от административните и фискалните отделения на апелативните съдилища.

10. Заключение

Двете страни показват серия от прилики в тяхната еволюция, което се обяснява с тяхната географска близост и общи исторически събития, които често преодоляват езиковите и културните различия. Тези прилики се отразяват и в начина, по който отглеждането на лози и производството на вино са се развили с течение на времето. Фактът, че и двете страни са влезли в Европейския съюз по едно и също време, направи законодателството да се развие по подобен начин, предвид необходимостта от привеждане в съответствие с Общността. Вярно е, че спецификата е казала своята дума. В Румъния Законът за виното и лозята е приет през 2015 г. (с някои допълнителни модификации), 8 години след присъединяването към ЕС и две години след влизането в сила на Регламент №. № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за създаване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти. За разлика от това в България законът, приет през 2012 г., все още е в сила, а проектът, изготвен през 2015 г., все още не е гласуван в парламента.

11. Библиография

<https://ec.europa.eu>

<https://eur-lex.europa.eu>

www.onvpv.ro

www.lege5.ro

www.juridice.ro

<http://www.monitoruljuridic.ro>

<http://www.eavw.com>

<http://bulgarianwines.org/>

<http://baiw.org/>